

Resim Bölümü Lisans Öğrencilerinin Resimleri Değerlendirme Düzeylerinin Belirlenmesi

Determining the Painting Evaluation Levels of the Undergraduate Students of the Painting Department

Ayhan Özer^a

Article Info/Makale Bilgi

Received/Alındı: 02/06/2023

Revised/Düzeltildi: 22/06/2023

Accepted/Kabul edildi: 10/07/2023

Anahtar kelimeler:

Resim bölümü, değerlendirme, eleştiri

Keywords:

Painting department, assessment, criticism

ÖZ

Bu çalışmada Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü öğrencilerinin değerlendirme becerilerinin bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada lisans düzeyi resim bölümünde okuyan toplam 88 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Alanında uzman 6 öğretim üyesinin 5 başlıkta puanladığı materyaller öğrencilere verilerek onlardan puanlama yapmaları istenmiş, uzman puanı ile öğrenci puanının uyumu başarılı değerlendirme olarak kabul edilmiştir. Tüm bulgular ışığında örneklem öğrenci grubu üzerinden benzer düzeydeki öğrencilerin de değerlendirme düzeylerinin geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Lisans düzeyi Resim Bölümü öğrencilerinin, eleştirel bakış açısı kazanmaları, sanatsal yeterliklerin geliştirilebilmesi ve başarılarının artırılması için onlara özellikle uygulamalı derslerde daha fazla değerlendirme yaşantısı sağlamak gerektiği sonucuna varılmıştır. Lisans düzeyi derslerin, değerlendirme kısımlarının öğrencilerin resim değerlendirme sürecini geliştirecek şekilde yeniden yapılandırılması önerilir.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the assessment skills of the students of the Painting Department of the Faculty of Fine Arts according to some personal variables. In the study, a total of 88 students studying at the undergraduate level painting department formed the study group. Materials scored under 5 headings by 6 faculty members who are experts in their fields were given to the students and they were asked to score, and the harmony between the expert score and the student score was accepted as a successful assessment. In the light of all the findings, it can be said that the assessment levels of the students at the similar level need to be improved over the sample student group. It has been concluded that undergraduate level Painting Department students need to provide more assessment experiences, especially in applied courses, in order to gain a critical perspective, develop artistic competencies and increase their success. It is recommended that the assessment parts of undergraduate level courses be restructured to include the assessment process.

^a Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, ayhanozer77@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0014-4608

Giriş

Sanatın değerlendirilmesi konusu kendi başına bir sorunsal olarak, muhtemeldir ki ilk sanatsal eylemden itibaren tartışma konusu olmuştur. Sanatçı, sanat eseri ve izleyici; “her ne kadar günümüzde eklenilen yeni unsurlar olsa da” sanatın en temel üç unsurudur. Özünde sanatçının duygu ve düşüncelerinden ortaya çıkan sanatsal çıktının bir esere dönüşmesi süreci izleyici ile buluşması ile tamamlanır. “Sanatçının duygularını dile getirmesi ile sanat meydana gelmez; sanat bu duyguların okura da duyurulması, aynı heyecanların, yaşantıların onda da uyandırılması ile meydana gelir” (Moran, 2007, s. 59). Basitçe izleyicinin sanatçının ürettiklerine değer atfetmesi, çalışmayı bir sanat eserine dönüştürecektir, diye düşünülebilir, ancak durum daha karmaşıktır. “Her toplumda sanat, inançlar ve ritüeller, ahlak ve toplumsal kurallar, büyü veya bilim, efsane veya tarihten oluşan karmaşık bir yapının parçasıdır” (Fleming ve Honour, 2009, s. 2). Her çağın kendi sanat anlayışı ve bu anlayış çerçevesinde belirlediği sanatsal amaçlar ve biçimler vardır. Bunların neredeyse tümü günümüze gelene değin değişmiş, dönüşmüş olsa da sanat eserinden yenilikçi, farklı ve özgün olmasına ilişkin beklenti hiç değişmemiştir. “Üstelik ne zaman sanat biçimleri üzerinde bir mutabakat sağlanmış gibi görünse, deneyimli gözlemcilerin bile inancını sarsmak üzere tasarlandığını sezdirenen yeni iddialar, yeni biçimlerin de kapsanması gerektiği iddialar ortaya çıkıyor” (Zolberg, 2013, s. 13). Bu bakışla, hem genel izleyiciye hitap etmeye çalışmak hem de her seferinde ortaya özgün bir eser çıkarmaya çalışmak sanatçının en zorlu görevidir.

Bir yandan izleyicinin aşına olduğu, duyumsadığı ve daha önce deneyimlediği bir bilgi ile bağ kurmaya daha yatkın olduğu düşünülürken bir yandan da her seferinde ona yeni bir deneyim sunulması “gereği” sanatı kompleks bir yapıya büründürür. Bu nedenledir ki sanatın değerlendirilmesi ihtiyacı, estetik biliminin bir alt dalı olan, sanat eleştirisi alanını doğurmuştur. “Eleştiri; sanat hakkında, sanatın anlaşılmasını ve değerinin bilinmesini amaçlayan, düşünce içeren ve tasarlanmış bir dildir” (Barret, 2012, s. 43). Bu dilin tanımlamaları oldukça çeşitlidir ve eleştirmenler dahi bu konuda ortak bir fikre varamamışlardır. Yine de Bozkurt’un açıklaması önümüzü açabilir:

“Sanat eleştirisi’ felsefi temelli estetik ölçütlere dayanan katı mantıkçı değerlendirmelerden, Sanat yapıtının eleştirmende uyandırdığı duyguları alımlayıcıya iletmeyi amaçlayan öznel yorumlara değin çeşitli yaklaşımları dile getirebilir” (Bozkurt, 1995, s. 25). Ancak bu dile getirişler sürekli bir değişim içindedir.

“Sanat ve edebiyat ürünleri, belli tarihsel-toplumsal-ekonomik ilişkilerin sonucu olan olgulardır. Bu ürünlerin, bu ilişkiler üzerinde, ekonomik alt-yapı gene de kesin ve belirleyici bir etkendir. Bu ilişkilerin değişmesiyle toplumun estetik beğenisi, buna bağlı olarak da sanat ürünleri ve sanat eleştirileri de belli bir yönde değişir” (San, 2004, s. 61).

Bu noktadan itibaren sanatsal eleştiriye iki bağlamda ele almak, bu çalışmanın amacının anlaşılmasına yardımcı olacaktır. İlki eleştirmenlerce yapılan değerlendirmelerdir. Sanat eserine ilk ve belki de en acımasız eleştiri yapan sanatçının kendisidir ve bu durum ikinci bağlamdır. Gombrich’in Sanatın Öyküsü adlı başucu eseri “ ‘Sanat’ diye bir şey yoktur aslında; yalnızca sanatçılar vardır” (Gombrich, 1997, s. 16) cümlesiyle başlar. Gombrich’in ifade etmeye çalıştığı şey sanatçı olmasaydı, sanatın da olmayacağı gerçeğidir. Buradan hareketle sanatçının, eserin ilk eleştirmeni olduğunun altını çizmek gerekir.

Sanatçı, kendi çalışmasını düşünce aşamasından itibaren, sürekli olarak eleştiri süzgecinden geçirmekte, kendince en ideal sonuca ulaşmak için çaba sarfetmektedir.

Sanatçının, değerlendirme yaklaşımı ve buna bağlı ölçütleri, öncelikli olarak almış olduğu eğitimin sundukları ile yaşantılarının, deneyimlerinin ve uygulama sürecinde yapmış olduğu keşiflerin birleşiminden oluşur. Sanat eğitiminde öğrencilerin hem uygulama hem de teorik alanda kazandıkları becerilerinin ölçülmesine ilişkin pek çok yöntem vardır. Ancak sanatın kendine özgü doğasından ötürü tüm bu yöntemlerin hem avantajlı hem de dezavantajlı yönleri bulunmaktadır.

“Eisner, öğrenci ile ilgili yargılara ulaşmada üç farklı yaklaşımı öne sürmektedir. Bunlar; öğrencinin kendi kendisiyle karşılaştırılarak değerlendirilmesi, öğrencinin sınıf arkadaşları ile kıyaslanarak (akran) değerlendirilmesi ve öğrencinin saptanan ölçütlere göre değerlendirilmesidir” (Akt. Mamur, 2010, s. 180). Buna göre öğrencinin kendi kendisiyle karşılaştırılmasında, öğrencinin çalışmalarındaki gelişim, çalışmalarının ardışıklıkları dikkate alınarak birbirleriyle kıyaslanması şeklinde yapılır. Burada sözü edilen gelişmenin gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin süreç öğrencinin kendi yeterlikleri üzerinden yapılır. İkinci olarak, öğrencinin çalışmalarının akranlarının çalışmaları ile karşılaştırılan öğrencilerin yeterliklerinin karşılaştırılması üzerinden ilerler. Üçüncü ve son olarak, eğitim müfredatlarında belirlenen ve önceden ilan edilen yeterliklerin ölçülmesi için kullanılan ölçütler ve ölçekler ile öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi şeklindedir.

Sanat eğitiminde kavramsal ve teorik alanın ölçülmesi nispeten daha kolay ve geçerlik düzeyi yüksek sonuçlar verir. Oysaki uygulama becerisinin ölçülmesi hem sanatın yapısından hem de öğrenci gerçekliğinden kaynaklanan sebeplerden ötürü oldukça güç ve çetrefilli bir süreçtir. Ölçme yöntemleri günümüzde epeyce gelişmiş ve çeşitlenmiştir;

Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri öğrenciye bir bilgiyi sormaktan çok öğrencinin o bilgiyi kullanmasına yönelik uygulamalar yaptırmaktadır (Eronat, 2006). Bu yeni yaklaşımlar arasında; Portfolyo (portfolio assessment) değerlendirme, öz değerlendirme (self-assessment), akran değerlendirme (peer-assessment), grup değerlendirme (coassessment), dereceli puanlama anahtarları (rubric), kavram haritaları (concept maps), kontrol listeleri (check lists), görüşme (interview) gibi ifadeler yer almaktadır. Ayrıca dergiler, günlükler, seyir defterleri, çalışma yapıtları gibi değerlendirme teknikleri kullanılmaktadır. Bu yöntemler öğrencilerin düşüncelerini, tasarımlarını, araştırmalarını, süreçte yaşadıkları güçlükleri yansıtan bir anlayışla yapılandırılmaktadır. Öğrenme sınıf içinde desteklenmekte, öğrencinin bilgisinin derinliği ve yapabildikleri hakkında bilgi toplanabilmektedir (Mamur, 2010, s. 181).

Bahsi geçen, ölçme yaklaşımlarının hepsi önemli ve yararlı sonuçlar vermektedir. Yine de sanat atölyelerinde yapılan teorik ve uygulamalı çalışmaların değerlendirilmesinde en etkili üç yaklaşım, öğrencinin kendini değerlendirmesi (öz değerlendirme), akran değerlendirmesi ve ders hocasının yapacağı sanat eleştirisi yaklaşımını sözel değerlendirmedir. Bu araştırma öğrencinin karşılaştıkları anonim resim görsellerini değerlendirme yaklaşımı üzerine odaklanmıştır.

Öğrencilerin hayal kurma becerilerini de kullanarak özgün imgeler ortaya koymasını kolaylaştırmak resim eğitiminin asıl hedeflerinden biridir. Bu nedenle sanat eğitimcisinin öğrencilerde, mevcut sorunlara eleştirel bir gözle bakma, alternatifler geliştirme, hayal kurma, merak etme ve yaratıcı gücü hayata geçirme gibi unsurları teşvik etmesi gerekmektedir (Karabay, 2020). “Geliştirilmesi amaçlanan yeteneklerden birisi olan “eleştirel düşünme becerisinin” geliştirilmesinin bir yolu olarak öğretmen merkezli değerlendirmelerin yanı sıra

öğrencilerin de değerlendirme sürecine katıldıkları yöntemlere başvurulur. Bu yöntemlerden birisi öz değerlendirmedir” (Kösterelioğlu ve Çelen, 2016, s. 673).

Öz değerlendirme, özellikle uygulamaya dönük çalışmalarda pek çok avantaj sağlamaktadır. Doğru bir öz değerlendirme için bireyin genel objektif değerlendirme becerisine sahip olması gerektiği açıktır.

“Öğretimde öz-değerlendirme, öğrencinin bir derste veya ödevde kendi öğrenimini ve performansını değerlendirdiği süreçtir. Bu; tartışma, hedefler belirleme, ilerlemeyi izleme, güçlü ve zayıf yönler üzerinde düşünme ve öğrenme sonuçlarını iyileştirmek için ayarlamalar yapma yoluyla başarılabilir. Değerlendirme sürecine yardımcı olmak için değerlendirme listeleri, kontrol listeleri ve dergiler gibi çeşitli araçların kullanımını da içerebilir” (The Arty Teacher, 2023).

Öğrencilerin, anonim eserleri değerlendirme yeterliklerinin dolaylı olsa öz değerlendirme becerilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak, bu araştırma özellikle lisans düzeyi Resim Bölümü öğrencilerinin anonim resim görseli değerlendirme beceri düzeylerini belirlemek üzere planlanmıştır. Bu plan çerçevesinde, sanatın temel teknikleri ile unsurlarının değerlendirmeye konu olmasını sağlayıcı örneklem üzerinde durulmuştur. Bunlar, “Oran-orantı”, “Anatomik doğruluk”, “Kompozisyon” ve “Işık-gölge” gibi temel unsurlar ayrıca “Özgünlük” gibi öznellik içeren bir özelliğin değerlendirilmesi esasına dayandırılmaya çalışılmıştır. Bu kavramları resim sanatı bağlamında kısaca tanımlamak gerekirse,

“Oran, bir kompozisyonun boyutlarını, yükseklik, genişlik ve derinlik arasındaki ilişkileri ifade eder. Oranın nasıl kullanıldığı, ne kadar gerçekçi veya stilize bir şey görünüyor. Oran, bir sanat eserinin veya tasarımın farklı bölümlerinin boyutlarının birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu da açıklar. Bir kompozisyondaki oranlar, onun ne kadar hoş görüldüğünü etkiler ve dikkatimizi belirli alanlara çekmek için kullanılabilir. Doğru görüntüler oluşturmak için orantıyı doğru kullanmak çok önemlidir. Doğru orantıyı anlamak ve kullanmak canlı model ve portre çizimi, bir sanatçının insan formunun dengeli ve gerçekçi temsillerini yaratmasına olanak tanır” (Bitesize, 2023).

Oran-orantı hem gözlemlenebilen gerçek nesne, mekân vb. konuların bir yandan kendi içlerinde bir yandan da birbirleri ile olan orantısal ilişkisini kapsamaktadır, hem de soyut imgelerin, kompozisyonunda önemli ve belirleyici bir unsurdur. Resim sanatındaki diğer önemli bir unsur da kompozisyonudur.

“Kompozisyon, bir sanat eserinin farklı öğelerinin bir araya getirilme veya düzenlenme şeklidir. Sanatçı, eserinin kompozisyonunu seçerken tam bir özgürlüğe sahiptir. Öğelerin tümü tuvalin veya fotoğrafın merkezine doğru kümelenmiş veya parçanın köşelerine dağılmış olabilir. Alternatif olarak, tüm resme hâkim olan tek bir konu olabilir. Yüzyıllar boyunca farklı düşünce okullarının sanatta kompozisyona yönelik farklı yaklaşımları olmuştur” (Riseart, 2023).

Resim sanatında kompozisyon, konu ve tekniğe göre çeşitlik göstermek birlikte, çağlar boyunca sanatçıların ustalıklarını göstermelerinin en önemli yolu olmuştur. Diğer bir önemli resimsel unsur ise ışık-gölgedir. Resim özünde iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu bir görünüm yanılması üzerine kuruludur. Bu nedenle ressam, ışığın nesle ile kurduğu ilişkinin bilgisine sahip olmalı, bu bilgisini dilediği gibi yorumlayabilmelidir. “Sanatçılar, ışığın bir form üzerindeki davranışını tanımlarken, burada parlaklık sırasına göre listelenen altı temel kavrama atıfta bulunurlar: vurgu, doğrudan ışık, yansıyan ışık, gölge, çekirdek gölge ve dökülen gölge” (Artistnetwork, 2023). Tarih boyunca belki de resimlenen en yaygın konu insandır. Çeşitli

vesilelerle ve şekillerde insanlar resmin ana konusu olmaya devam eder. Bu nedenledir ki iyi bir ressamdan, insan anatomisi bilgisine hem teorik hem de pratik düzeyde hâkim olması beklenir. Bunların yanında resimlerde tüm bu temel unsurları, hem konu ve anlatımın niteliğini belirleyen unsur, özgünlüktür. Özgün bir sanat eserini, diğer unsurların nitel değerini belirler. “Özgünlük birkaç şekilde tanımlanır. ‘Orijinal olma niteliği veya durumu’, ‘görüntü, tasarım veya stilin tazeliği’ veya ‘bağımsız düşünce veya yapıcı hayal gücü’ olabilir. Özgün bir sanat eseri genellikle ‘başkalarından alınmamış veya başkalarının çalışmasına dayanarak kopyalanmamış bir sanat eseri’ olarak tanımlanır” (Sherwin, 2011). Özgünlük kavramının bu türlü anlamı geleneksel anlamda kabul görse de gerek sanatın kümülatif yanı gerekse sanatın kendi mirasından her türlü beslenme alışkanlığı göz ardı edilemez. Bu bağlamda günümüze özgünlüğü, bilginin tasarıma dönük eylemle buluştuğu anın gerçeklikleri ile organize edilmesi durumu olarak okumak daha anlaşılır olabilecektir. Öğrencilerden de bu tür bir özgünlüğe karşı tutum geliştirmelerini beklemek ve onları bu anlayışla yönlendirmek günümüzün ihtiyacı olarak görülebilir.

Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümü öğrencilerinin anonim resim çalışmalarını değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi gerektiği, araştırmanın problemi olarak belirlenmiş; bu bağlamda, tüm bu sanatsal ve eğitsel bakış açılarından yola çıkılarak aşağıda belirtilen amaç ve alt amaçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Sanat öğrencilerinin kendi gelişimleri yanında akranlarının düzeylerini ve gelişimlerini değerlendirebilecek düzeyde olmalarının, onların daha nitelikli çalışmalar yapmalarına olanak sağlayabileceği düşünülmektedir. Ancak öğrencilerin temel ölçütler vb. yaklaşımları bir kenara bırakıp duygusal, sistematik ve objektif olmayan tutumlar ile değerlendirmeler yaptıkları gözlemlenmektedir. Buradan sanatsal bir resim çalışmasını doğru değerlendirmenin önemi ortaya çıkar. Öğrencilerin teknik ve estetik düzeyde gelişimlerinin önünde bir engel oluşturan bu durum göz önüne alındığında bu araştırmanın amacı, lisans düzeyi resim bölümü öğrencilerinin anonim resim çalışmalarını değerlendirme yeterliklerinin düzeyinin belirlenmesi olarak belirlenmiştir. Resim bölümü öğrencilerinin resim görsellerini değerlendirmedeki mevcut başarılarını belirlemek, onların objektif değerlendirme becerilerini geliştirmek için yapılması gereken akademik çalışmalara öncülük edebilecektir. Bu çalışmanın temel amacı Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü öğrencilerinin resim eserlerini değerlendirme başarılarının belirlenmesidir. Araştırmanın temel amacına bağlı olarak aşağıda belirtilen değişkenler bağlamındaki alt amaçlara da ulaşılmaya çalışılacaktır.

1. Öğrencilerin resim görseli değerlendirme hakkındaki görüşleri nedir?
2. Resim görsellerine ait öğrencilerin değerlendirmeleri ile uzman değerlendirmesi arasında anlamlı fark var mıdır?
3. Öğrenci değerlendirmeleri ile uzman değerlendirmesi arasındaki fark sınıf seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin değerlendirme yeterlikleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli nicel araştırma tekniklerinden biri olan ilişkisel tarama modelidir. Bilindiği gibi, ilişkisel tarama modellerinde iki veya daha çok sayıda değişken

arasında birlikte değişimin varlığı, derecesi belirlemek amaçlanır (Karasar, 2023). Bu çalışmada da sanat eğitimi öğrencilerinin öz-değerlendirme becerileri ile bazı kişisel değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinden ilişki tarama modeli kullanılmasına karar verilmiştir.

Çalışma Grubu (Örneklem)

Bu araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğrencilerin yaş ortalamaları 22,4'tür. Çalışma grubundaki öğrencilerin bazı kişisel bilgileri Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin kişisel bilgileri

Kişisel Değişkenler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	64	71,1
Erkek	26	28,9
Sınıf düzeyi		
1.Sınıf	25	27,7
2.Sınıf	22	24,4
3.Sınıf	14	15,6
4.Sınıf	29	32,2

Çalışma grubu 90 kişiden (%71 kadın, %29 erkek) oluşmuştur. Değerlendirme aracı olarak kullanılan resimlerin ilk değerlendirmesi, resim bölümünde görev yapan 6 öğretim elemanından oluşan uzman grup tarafından yapılmıştır. Çalışma grubu, Güzel Sanatlar Fakültesi resim bölümüne kayıtlı lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Tablo 2'de öğrencilerin kurs görmüş olma durumlarının değerlendirme becerilerine etkisine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrenciler kurs görmüş olma durumlarının değerlendirme becerilerine etkisi

Hazırlık kursuna devam ettiniz mi?	Frekans	Yüzde
Hayır	26	28,9
Evet 3 aydan az	25	27,8
Evet 3 aydan fazla	39	43,3

Katılımcıların yaklaşık %29'unun özel yetenek sınavına girmeden önce herhangi bir hazırlık kursuna gitmediği belirlenmiştir (Tablo 2). Ayrıca %43'ünün 3 aydan fazla olmak üzere hazırlık kursuna gittiği görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %70'inin öğrenim gördükleri bu kurslarda değerlendirme yaptıkları ya da değerlendirmeleri gözlemledikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin değerlendirmeye ilişkin deneyimlerinin anlaşılması açısından önemli görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak 5 adet görsel ve anonim eser değerlendirme formu kullanılmıştır. Görseller farklı teknik kullanılarak yapılmış olup açık kaynaklardan alınmış anonim eserlerdir. Resimlerdeki teknikler karakalem, suluboya, akrilik boya, yağlı boya

ve karışık materyal olup değerlendirmelerde sırasıyla Resim Görseli 1, Resim Görseli 2, Resim Görseli 3, Resim Görseli 4, Resim Görseli 5 şeklinde adlandırılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplamada kullanılan resim görselleri açık kaynaklardan alınmış anonim eserler olup resim bölümünde görev yapan öğretim elemanlarından oluşan 6 kişilik uzman grup tarafından incelenmiş, her bir görsel tekniğe uygunluk (oran-orantı), perspektif (anatomik doğruluk), kompozisyon, özgünlük, ışık-gölge olmak üzere 5 bileşene göre 0-100 arası bir puan ile değerlendirmiştir (bu öğretim elemanlarından metin içinde “uzman” olarak söz edilecektir). Tüm öğretim elemanlarının bu resim görselleri için verdiği puanların ortalaması söz konusu resim görseli için mutlak puan olarak kabul edilmiştir. Daha sonra çalışma grubundaki öğrencilerden söz konusu görsellere beş bileşene göre 0-100 arasında bir puan vermeleri istenmiş bunları veri toplama aracına kodlamaları istenmiştir. Öğretim elemanlarının (uzman) ve öğrencilerin verdikleri puanlar araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Öğretim elemanlarının verdikleri puanlar uzman değerlendirmesi, öğrencilerin verdikleri puanlar ise öğrenci değerlendirmesi olarak analiz edilmiştir. Öğrencinin resme verdiği puan ile uzman puanı arasındaki farkın mutlak değeri alınarak her bir resim ve her bir öğrenci için değerlendirme puanı elde edilmiştir. Söz konusu bu puanlar araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmaktadır. Resim değerlendirme puanlarının cinsiyet, sınıf, bilgi türü gibi bağımsız değişkenler ile ilişkisi araştırılırken bağımsız gruplar t test, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmış olup istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Resim değerlendirme formunun güvenilirliği için madde-toplam puan korelasyonları ile her bir görsel için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Öğrencilerin değerlendirme formuna kodladıkları cevapların yeterince güvenilir olduğu Tablo 3'teki sonuçlardan görülmektedir.

Tablo 3. Anonim resim değerlendirme formunun güvenilirlik analizi

Görsel Resim	Bileşenler	Madde-puan korelasyonu	Cronbach Alpha
1. Karakalem (Resim1)	kk1	,645	,769
	kk2	,657	
	kk3	,442	
	kk4	,477	
	kk5	,502	
2. Suluboya (Resim2)	sulu1	,674	,871
	sulu2	,679	
	sulu3	,783	
	sulu4	,691	
	sulu5	,683	
3. Akrilik boya (Resim3)	akri1	,754	,907
	akri2	,778	
	akri3	,809	
	akri4	,735	
	akri5	,766	
4. Yağlı boya (Resim4)	yağ1	,686	,867
	yağ2	,731	
	yağ3	,713	
	yağ4	,630	

	yağ5	,695	
	karişik1	,644	
5. Karişik	karişik2	,660	
(Resim5)	karişik3	,750	
	karişik4	,485	,831
	Karişik5	,680	

Bulgular

Bu araştırma, resim bölümü öğrencilerinin resim görsellerini değerlendirmelerindeki mevcut başarılarını ve düzeylerini belirlemek, onların objektif değerlendirme becerilerini geliştirmek için yapılması gereken akademik çalışmalar için veri oluşturmaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara ve bunlara ilişkin yorumlara, tablolar halinde aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin değerlendirmeye ilişkin genel görüşleri

Resimlerin değerlendirilmesi kişiden kişiye farklılık gösterir			
	Evet	83	92,2
	Hayır	2	2,2
	Cevapsız	5	5,6
Çalışmalarım başkaları tarafından objektif olarak değerlendirilir			
	Katılıyorum	63	70,0
	Katılmıyorum	17	18,9
	Cevapsız	10	11,1

Tablo 4'e göre, katılımcıların büyük çoğunluğu (%94) resimlerin değerlendirilmesinin kişiden kişiye farklılık gösterdiğini düşünmektedir. Bu sonuç öğrencilerin neredeyse tümünün, hem kendi resimlerinin öznel biçimde değerlendirildiğini, hem de kendilerinin başkalarının resimlerini öznel biçimde değerlendirdiklerini göstermesi açısından önemlidir. Katılımcıların çoğu (%87) kendi çalışmalarının objektif olarak değerlendirildiğini düşündüğünü belirtmiştir. Bu durum Tablo 4'teki "*Çalışmalarım başkaları tarafından objektif olarak değerlendirilir*" sorusuna verilen yanıtlar ile çelişki içerir. Öğrencilerin, kendi resimlerinin değerlendirilmesinde öğretim elemanlarının, onların resimlerinin değerlendirilmesinde objektif olduklarına ilişkin bir düşünceye sahip oldukları sonucu çıkarılabilir.

Araştırmanın bu kısmında aynı resim görseline ait iki değerlendirme karşılaştırılmıştır. Değerlendirmelerden biri öğrenciler tarafından, diğeri de uzmanlar tarafından yapılmış, her iki değerlendirmede de ortalama puanlar kullanılmıştır. Karşılaştırma için uzmanların puanları ortalaması ile öğrenci puanları ortalaması arasında anlamlı fark olup olmadığı t test ile belirlenmiştir. Sonuçlar, Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. "Karakalem" ile yapılmış olan Resim Görseli-1'e ilişkin başarı puanlaması sonuçları.

	Uzman ortalaması	Öğrenci ortalaması	t-test	p	Uzman ile öğrenci değ. arasında fark var mı?
1. Oran-orantı	76,67	64,6±24,2	4,745	,000*	Var
2. Anatomik doğruluk	70,00	57,0±22,9	5,364	,000*	Var
3. Kompozisyon	78,33	72,0±20,2	2,974	,004*	Var

4. Özgünlük	63,33	61,0±26,9	0,822	,413	Yok
5. Işık-gölge	51,67	35,0±25,1	6,293	,000*	Var
Karakalem Ortalaması	68,00	57,9±17,3	5,534	,000*	Var

Resim Görseli-1 (karakalem) çalışmasında tüm bileşenler için uzman ortalaması 100 puan üzerinden 68 iken öğrenci değerlendirme ortalamasının 57,9 olduğu görülmektedir. Uzman ortalaması ile öğrenci ortalaması arasında görülen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=5,534$; $p<0,05$). Resmin oran-orantı, anatomik doğruluk, kompozisyon ve ışık-gölge unsurları bakımından uzman ortalaması öğrenci özdeğerlendirme ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Karakalem çizim (desen), özel yetenek kurslarında verilen ağırlıklı derlerdir ve 1. ve 2. sınıfların temel ders içeriğidir. Bu durum, öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına ilişkin anlamlı bir bulgu olarak görülmektedir.

Resim Görseli-2 ile ilgili uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6. “Suluboya” ile yapılmış olan Resim Görseli-2’ye ilişkin başarı puanlaması sonuçları

Suluboya	Uzman ortalaması	Öğrenci ortalaması	t-test	p	Uzman ile öğrenci değ. arasında fark var mı?
1. Tekniğe uygunluk	71,67	68,3±18,7	1,691	,094	Yok
2. Perspektif	61,67	60,6±24,6	0,430	,668	Yok
3. Kompozisyon	66,67	67,0±23,1	0,137	,891	Yok
4. Özgünlük	63,33	64,4±24,8	0,427	,671	Yok
5. Işık-gölge	50,00	64,2±25,3	5,329	,000*	Var
Suluboya ortalaması	62,67	64,9±19,0	1,123	,265	Yok

Resim Görseli-2 (suluboya) çalışmasında tüm bileşenler için uzman ortalaması (62,67) öğrenci değerlendirme ortalamasından (64,2) daha düşüktür. Ancak görülen bu fark önemli değildir ($t=1,123$; $p>0,05$). Suluboya resminin tekniğe uygunluk, perspektif, kompozisyon ve özgünlükte uzman puanları ile öğrenci puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Resmin Işık-gölge unsuru bakımından öğrenci özdeğerlendirme ortalaması uzman ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Resim Görseli-3 ile ilgili uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7. “Akrilik boya” ile yapılmış olan Resim-3’e ilişkin başarı puanlaması sonuçları

Akrilik boya	Uzman ortalaması	Öğrenci ortalaması	t-test	p	Uzman ile öğrenci değ. arasında fark var mı?
1. Tekniğe uygunluk	80,00	61,6±23,2	7,548	,000*	Var
2. Perspektif	71,67	60,2±24,1	4,500	,000*	Var
3. Kompozisyon	76,67	63,1±23,2	5,539	,000*	Var
4. Özgünlük	70,00	67,1±25,3	1,089	,282	Yok
5. Işık-gölge	66,67	57,7±26,2	3,257	,002*	Var
Akrilik ortalaması	73,00	61,9±20,8	5,027	,000*	Var

Resim Görseli-3 (Akrilik Boya) çalışmasında tüm bileşenler için uzman ortalaması (73,00) öğrenci değerlendirme ortalamasından (61,9) daha yüksektir ve bu fark istatistik olarak önemlidir ($t=5,027$; $p<0,05$). Akrilik boya resminin tekniğe uygunluk, perspektif, kompozisyon ve ışık-gölge uzman puanları öğrenci puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Resmin özgünlük unsuru bakımından öğrenci özdeğerlendirmesi ile uzman değerlendirmesi arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Bu durum, öğrencilerin akrilik boya resim tekniğine yeterince hâkim olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Resim Görseli-4 ile ilgili uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8. “Yağlıboya” ile yapılmış olan Resim Görseli-4’e ilişkin başarı puanlaması sonuçları.

Yağlıboya	Uzman ortalaması	Öğrenci ortalaması	t-test	p	Uzman ile öğrenci değ. arasında fark var mı?
1. Tekniğe uygunluk	71,67	61,3±22,2	4,426	,000*	Var
2. Perspektif	56,67	55,3±25,1	0,503	,616	Yok
3. Kompozisyon	61,67	61,4±24,1	0,089	,930	Yok
4. Özgünlük	60,00	65,4±24,1	2,141	,035*	Var
5. Işık-gölge	58,33	61,6±23,1	1,321	,190	Yok
Yağlıboya ortalaması	61,66	61,0±19,2	0,315	,754	Yok

Resim Görseli-4 (Yağlıboya) çalışmasında tüm bileşenler için uzman ortalaması ile (61,66) öğrenci değerlendirme ortalaması (61,0) arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($t=0,315$; $p>0,05$). Yağlıboya resminin tekniğe uygunluk ve özgünlük unsurlarında uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesi arasında anlamlı fark vardır. Bu durum öğrencilerin yağlıboya resim tekniğine yeterince hâkim olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Tekniğe uygunlukta uzman ortalaması; özgünlükte ise öğrenci ortalaması daha yüksektir. Resmin perspektif, kompozisyon ve ışık-gölge unsurları bakımından öğrenci değerlendirmesi ile uzman değerlendirmesi arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

Resim Görseli-5 ile ilgili uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9. “Karışık Malzeme-Teknik” ile yapılmış olan Resim Görseli-5’e ilişkin başarı puanlaması sonuçları

Karışık Malzeme-Teknik	Uzman ortalaması	Öğrenci ortalaması	t-test	p	Uzman ile öğrenci değ. arasında fark var mı?
1. Tekniğe uygunluk	81,67	71,7±22,2	4,231	,000*	Var
2. Perspektif	46,67	54,4±29,2	2,527	,013*	Var
3. Kompozisyon	61,67	68,7±22,8	2,904	,005*	Var
4. Özgünlük	60,00	80,0±18,5	10,258	,000*	Var
5. “Işık-gölge	56,67	65,2±28,9	2,807	,006*	Var
Karışık ortalaması	61,33	68,0±18,9	3,354	,001*	Var

Resim Görseli-5 (Karışık malzeme-teknik) çalışmasında tüm bileşenlerde uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesi arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Anlamlı fark tekniğe uygunluk unsurunda uzman lehine diğer tüm unsurlarda öğrenci lehinedir. Karışık

malzeme tekniği ile yapılan resimde genellikle öğrencilerin değerlendirmesi uzman değerlendirmesinden daha yüksek gerçekleşmiştir. Bu durum öğrencilerin Karışık malzeme-teknik uygulamasına yeterince hâkim olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

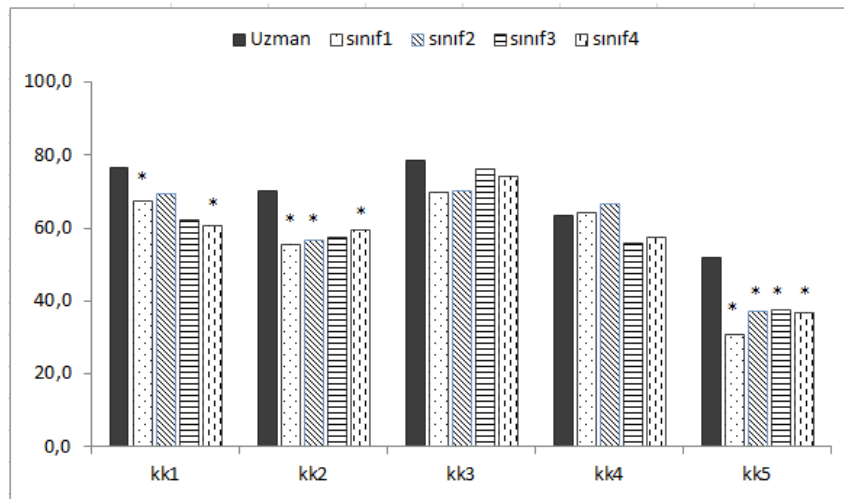
Sınıf düzeyine göre Resim görseli-1 (Karakalem) çalışmasına ilişkin uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 10’da sunulmaktadır.

Tablo 10. Sınıflara göre “Karakalem” ile yapılmış olan Resim Görseli-1’e ilişkin değerlendirme sonuçları

Karakalem	Uzman ortalaması	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf
1. Oran-orantı	76,67	67,00*	69,10	62,10	60,20*
2. Anatomik doğruluk	70,00	55,00**	56,40**	57,10	59,10*
3. Kompozisyon	78,33	69,40	70,00	75,70	74,00
4. Özgünlük	63,33	63,80	66,40	55,70	57,10
5. Işık-gölge	51,67	30,60**	36,8**	37,10*	36,40
Karakalem ortalaması	68,00	57,16**	59,73**	57,57*	57,34**

*:p<0,05 **:p<0,01

Resim Görseli-1 Karakalem çalışmasında Oran-orantı, özgünlük ve ışık-gölgede alt sınıfların değerlendirmesi, üst sınıflara göre uzman değerlendirmesine daha yakın olduğu belirlenmiştir. Bu durum üst sınıfların, sanatsal deneyimlerinin fazlalığı sebebiyle, değerlendirmeleri esnasında daha öznel puanlama yaptıkları şeklinde anlaşılabilir (Şekil 1).

Şekil 1. Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-1 değerlendirme sonuçları (*: Uzman değerlendirmesi ile sınıf ortalaması arasında anlamlı fark vardır, p<0,05).

Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-2 (Suluboya) çalışmasına ilişkin uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 11’de sunulmaktadır.

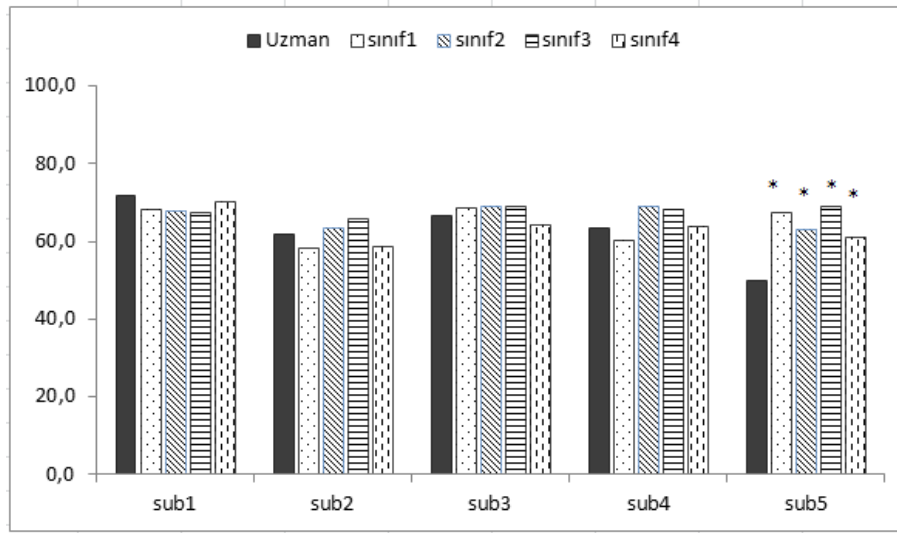
Tablo 11. Sınıflara göre “Suluboya” ile yapılmış olan Resim Görseli-2’ye ilişkin değerlendirme sonuçları

Suluboya	Uzman ortalaması	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf
1. Tekniğe uygunluk	71,67	67,80	67,73	67,14	69,83

2. Perspektif	61,67	57,80	63,18	65,71	58,45
3. Kompozisyon	66,67	68,20	68,64	68,57	63,97
4. Özgünlük	63,33	59,80	68,64	67,86	63,62
5. Işık-gölge	50,00	67,00**	62,73*	68,57*	60,86*
Suluboya ortalaması	62,67	64,12	66,18	67,57	63,34

*:p<0,05 **:p<0,01

Resim Görseli-2 Suluboya çalışmasının değerlendirmesinde Kompozisyon ve ışık-gölge kullanımında alt sınıfların değerlendirmesinin, üst sınıflara göre uzman değerlendirmesine daha yakın olduğu belirlenmiştir. Bu durum yine üst sınıfların değerlendirmelerde öznel davranış gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir (Şekil 2).

Şekil 2. Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-2 değerlendirmesi (*: Uzman değerlendirmesi ile sınıf ortalaması arasında anlamlı fark vardır p<0,05)

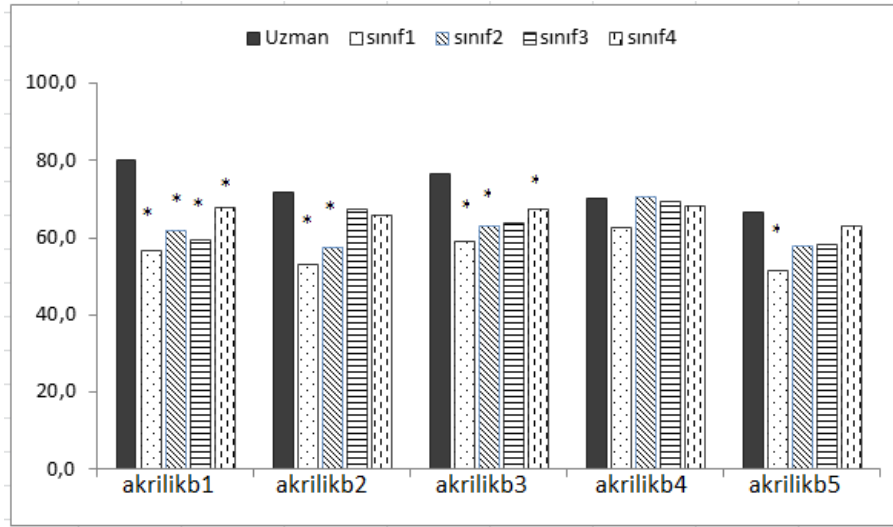
Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-3 (Akrilik boya) çalışmasına ilişkin uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 12’de sunulmaktadır.

Tablo 12. Sınıflara göre “Akrilik boya” ile yapılmış olan Resim Görseli-3’e ilişkin değerlendirme sonuçları

Akrilik boya	Uzman ortalaması	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf
1. Tekniğe uygunluk	80,00	56,20**	61,36**	59,29*	67,41**
2. Perspektif	71,67	52,60**	57,27**	67,14	65,69
3. Kompozisyon	76,67	58,60**	62,73*	63,57	67,07*
4. Özgünlük	70,00	62,20	70,45	69,29	67,76
5. Işık-gölge	66,67	51,40*	57,73	57,86	62,93
Akrilik ortalaması	73,00	56,20**	61,91*	63,43	66,17

*:p<0,05 **:p<0,01

Resim Görseli 3 Akrilik boya çalışmasının değerlendirmesinde sınıf düzeyi arttıkça öğrenci değerlendirmesi uzman değerlendirmesine yaklaşmaktadır. Üst sınıfların değerlendirmesi ile uzman değerlendirmesinin birbirine yakın olduğu belirlenmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-3 değerlendirmesi (*: Uzman değerlendirmesi ile sınıf ortalaması arasında anlamlı fark vardır $p<0,05$)

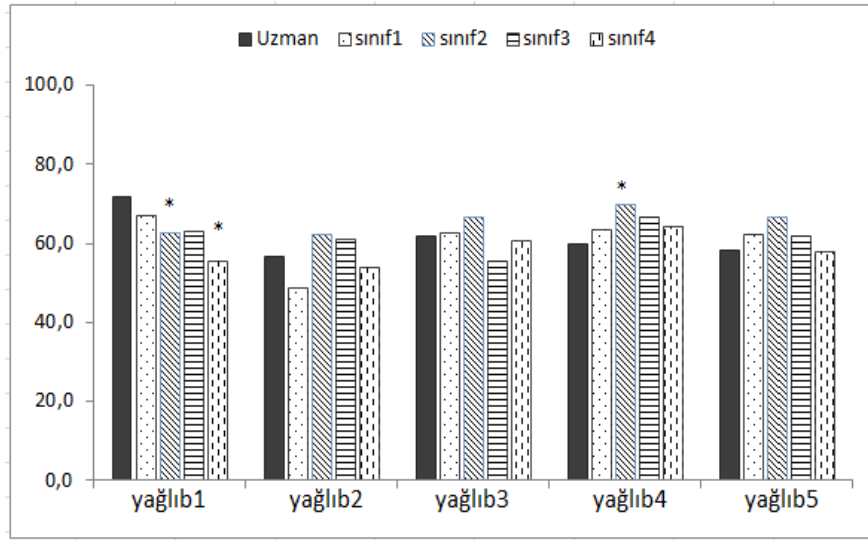
Sınıf düzeyine göre Resim Görseli -4 (Yağlı boya) çalışmasına ilişkin uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 13'te sunulmaktadır.

Tablo 13. Sınıflara göre “Yağlıboya” ile yapılmış olan Resim Görseli-4’e ilişkin değerlendirme sonuçları

Yağlıboya	UZMAN ortalaması	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf
1. Tekniğe uygunluk	71,67	66,60	62,27**	62,86	55,34**
2. Perspektif	56,67	48,60	61,82	60,71	53,62
3. Kompozisyon	61,67	62,20	66,36	55,00	60,17
4. Özgünlük	60,00	63,00	69,55*	66,43	63,97
5. Işık-gölge	58,33	61,80	66,36	61,43	57,76
Yağlıboya ortalaması	61,66	60,44	65,57	61,29	58,17

*: $p<0,05$ **: $p<0,01$

Resim Görseli-4 Yağlıboya çalışmasının değerlendirmesinde tekniğe uygunluk, kompozisyon özgünlük ve ışık-gölge unsurlarında alt sınıfların değerlendirmesi, üst sınıflara göre uzman değerlendirmesine daha yakın olduğu belirlenmiştir. Bu durum beklenmedik bir durumdur, ancak yine üst sınıfların değerlendirmelerde öznel davranış gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 4. Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-4 değerlendirmesi (*: Uzman değerlendirmesi ile sınıf ortalaması arasında anlamlı fark vardır $p<0,05$)

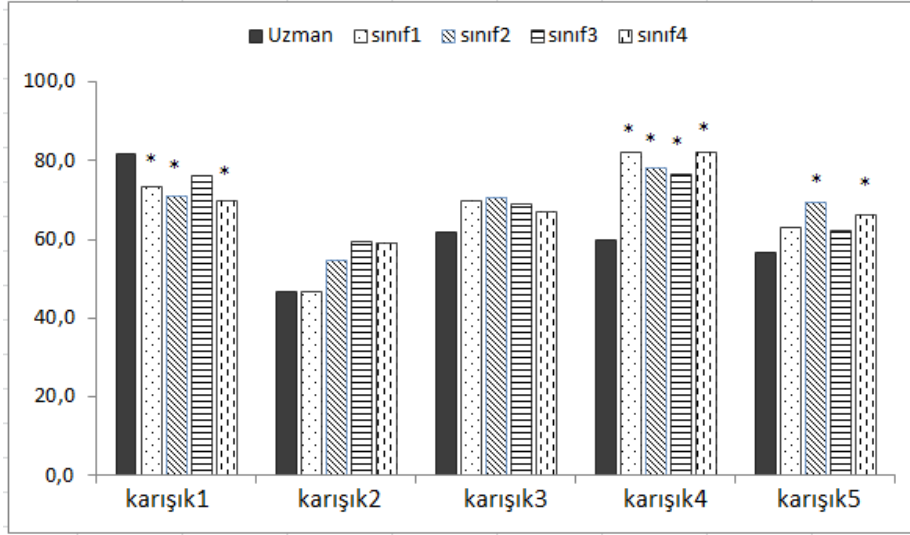
Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-5 (Karışık malzeme) çalışmasına ilişkin uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin bileşenler bazında karşılaştırılması Tablo 14’te sunulmaktadır.

Tablo 14. Sınıflara göre “Karışık malzeme” ile yapılmış olan Resim Görseli-5’e ilişkin değerlendirme sonuçları

Karışık Malzeme-Teknik	Uzman ortalaması	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf
1. Tekniğe uygunluk	81,67	73,00*	70,91*	75,71	69,48**
2. Perspektif	46,67	46,60	54,55	59,29	58,79*
3. Kompozisyon	61,67	69,40	70,45	68,57	66,72
4. Özgünlük	60,00	81,80**	77,73**	76,43*	81,90**
5. “Işık-gölge	56,67	62,60	69,09*	62,14	66,03*
Karışık ortalaması	61,33	66,68	68,55	68,43	68,59*

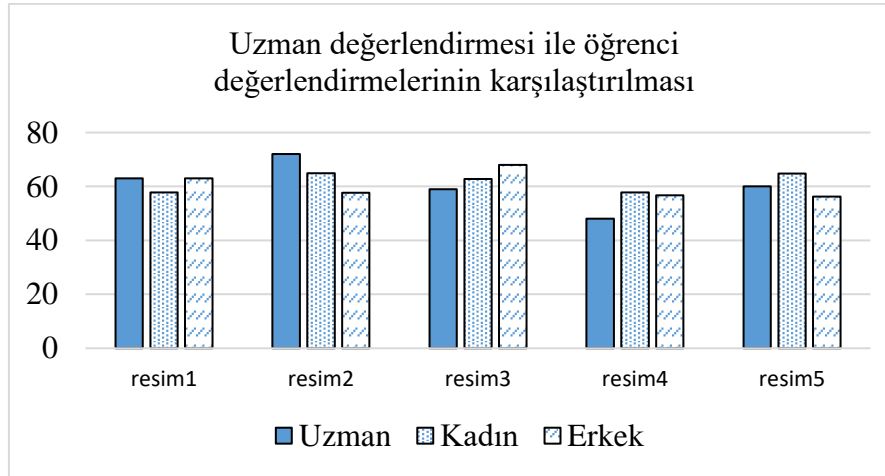
*: $p<0,05$ **: $p<0,01$

Resim Görseli-5 Karışık malzeme çalışmasının değerlendirmesinde tekniğe uygunluk unsurunda alt sınıfların değerlendirmesinin, üst sınıflara göre uzman değerlendirmesine daha yakın olduğu, buna karşılık diğer unsurlarda üst sınıf değerlendirmelerinin uzman değerlendirmesine daha yakın olduğu söylenebilir. Bu durum alt sınıf öğrencilerinin, değerlendirmede üst sınıflara kıyasla daha kurallarla uyumlu bir anlayış içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 5. Sınıf düzeyine göre Resim Görseli-5 değerlendirmesi (*: Uzman değerlendirmesi ile sınıf ortalaması arasında anlamlı fark vardır $p < 0,05$)

Uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesinin karşılaştırılmasında öğrencinin cinsiyetinin etkisini belirlemek amacıyla ortalama puanlar karşılaştırılmıştır. Resim çalışmalarının değerlendirilmesinde cinsiyet değişkenine göre öğrenci değerlendirmesi ile uzman değerlendirmesi arasındaki farklar Şekil 6’da görülmektedir.

Şekil 6. Uzman değerlendirmesi ile Kadın ve erkek öğrencilerin değerlendirmelerinin karşılaştırılmasına ait grafik

Şekil 6’da görüldüğü gibi Resim Görseli-2 ve Resim Görseli-3’te kadın öğrencilerin değerlendirmesi ile uzman değerlendirmesi birbirine daha yakındır. Diğer çalışmalarda (Resim Görseli-1, 4 ve 5) ise erkek öğrencilerin değerlendirmesi kadın öğrencilere göre uzman değerlendirmesine daha yakındır. Bu bulgular ile uzman görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

Tartışma ve Sonuç

Sanatın değerlendirilmesi, sürekli olarak tartışma konusu olduğu ve sanat eserlerinin değerlendirilmesinde sanat eleştirisi, öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi gibi yöntemlerin kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca, sanatçının kendisinin de eserine eleştirel bir gözle baktığı ve bu eleştiri sürecinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Sanatın değerlendirilmesinin karmaşık bir süreç olduğu ve sanatın toplumsal, kültürel ve tarihsel bağlamlar içinde şekillendiği anlaşılmaktadır.

Sanat eserlerinin değerlendirilmesi, izleyicinin sanatçının ürettiği esere değer atfetmesi ile gerçekleşir. Ancak bu süreç karmaşık olduğu gibi sürekli bir değişim ve yenilik arayışı içindedir. Sanat eserlerinin değerlendirilmesi, sanatın özgünlüğünü, estetik ölçütleri, teknik becerileri, kompozisyonu, oran-orantıyı, ışık-gölge kullanımını ve diğer sanatsal unsurları içerir. Her çağın kendi sanat anlayışı ve amacı olduğu, sanatın sürekli bir dönüşüm içinde olduğu ve sanat eserlerinin değerlendirilmesinin de bu değişime göre şekillendiği belirtilmelidir.

Sanat eğitimi sürecinde öğrencilerin öz değerlendirme, akran değerlendirmesi ve sanat eleştirisi gibi yöntemleri kullanarak değerlendirme becerilerini geliştirmeleri önemlidir. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini, hayal gücünü, özgünlüğü ve yaratıcı gücü geliştirmeleri için teşvik edilmeleri gerekmektedir. Sanat eğitimcilerinin, öğrencilerin sanatsal yeteneklerini ve performanslarını değerlendirmek için çeşitli yöntemler kullanmaları gerekir. Öğrencilerin farklı yaklaşımlarla değerlendirme yapmaları, akranlarıyla iş birliği yapmaları ve sanat eğitimcilerinin öğrencilere dönük sanat eleştirisi yapmaları, öğrencilerin kendi sanatsal yeteneklerini anlamalarına ve geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Bu çalışmada, lisans düzeyi Resim Bölümü öğrencilerinin resim görsellerini değerlendirmeleri ile uzmanların aynı görseli değerlendirmesi arasındaki farklar çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Öğrencilerin genel olarak değerlendirme hakkındaki algıları incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu (%94) resimlerin değerlendirilmesinin kişiden kişiye farklılık gösterdiğini düşündükleri halde, ancak yine katılımcıların çoğunun (%87) kendi çalışmalarının objektif olarak değerlendirildiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu durum, Tablo 2'deki "Çalışmalarım başkaları tarafından objektif olarak değerlendirilir" sorusuna verilen yanıtlar ile çelişmektedir. Her ne kadar öğrencilerin, kendi resimlerinin değerlendirilmesinde "öğretim elemanlarının", onların resimlerinin değerlendirilmesinde objektif olduklarına ilişkin bir düşünceye sahip oldukları sonucu çıkarılabilirse de öğrencilerin, değerlendirme becerileri konusunda anlamlı bir bilgi düzeyine sahip oldukları söylemek oldukça güç olacaktır.

Öğrenci değerlendirmesi ile uzman değerlendirmesi arasında en az fark suluboyada en fazla farkın ise karışık malzeme ve karakalemde olduğu belirlenmiştir. Bu durum yine öğrencilerin, teknik ve malzeme değişse bile beklenenin aksine belirsiz bir görünüm sunmaktadır.

Sınıf seviyesine göre uzman değerlendirmesi ile öğrenci değerlendirmesi arasındaki fark incelendiğinde, sınıf seviyesi arttıkça genellikle farkın büyüdüğü belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin üst sınıflara geçtikte yine beklenen aksine uzman değerlendirmesinde uzaklaştıkları ve bunun da daha öznel yargılarla hareket etmeye başladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğrenci değerlendirmesi ile uzman değerlendirmesi arasındaki farkın öğrenci cinsiyetine göre değişmediği belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin değerlendirme beceri düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucunu doğrular. Tüm

bulgular ışığında örneklem öğrenci grubu üzerinden benzer düzeydeki öğrencilerin de değerlendirme beceri düzeylerinin geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Öneriler

Güzel Sanatlar Fakültesi (Lisans düzeyi) Resim Bölümü öğrencilerinin, eleştirel bakış açısı kazanmaları, sanatsal yeterliklerin geliştirilebilmesi ve başarılarının arttırılması için onlara özellikle uygulamalı derslerde daha fazla değerlendirme yaşantısının sağlanması gerekmektedir. Lisans düzeyi derslerin, değerlendirme kısımlarının bu yönde yapılandırılması önerilir. Bu türden araştırmaların, sanat eğitiminin geliştirilmesi için bir olanak olarak görülmesi ve her türden eğitim düzeyinde kullanılmasının sağlayacağı yararların ortaya çıkarılabileceği araştırmaların yapılması önerilir.

Kaynakça

- Artistnetwork. (2023). *Drawing shadows and light: The basics*. (Erişim: 24.04.2023). <https://www.artistsnetwork.com/art-techniques/beginner-artist/beginner-drawing-shadows-and-light-the-basics/>
- Barret, T. (2012). *Sanatı eleştirmek günceli anlamak*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Bitesize. (2023). *Proportion*. (Çev. Ayhan Özer). (Erişim: 24.04.2023). <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zxpn82/revision/1#:~:text=Proportion%20refers%20to%20the%20dimensions,design%20relate%20to%20each%20other.>
- Bozkurt, N. (1995). *Sanat ve estetik kuramları*. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Fleming, J. & Honour, H. (2016). *Dünya sanat tarihi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Gombrich, E. H. (1997). *Sanatın öyküsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Karabay, Ö. (2020). Güzel sanatlar öğrencilerinin tasarım gücünü geliştirmede (eleştirel bakma-merak etme-hayal kurma-yaratma bağlamında) temel sanat/tasarım dersinin gerekliliği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 10(22), 108-120.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Kösterelioğlu, İ. & Çelen, Ü. (2016). Öz değerlendirme yönteminin etkililiğinin değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 15(2), 671-681 <http://dx.doi.org/10.17051/io.2016.44304>
- Mamur, N. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (Temmuz 2010/II),175-188.
- Moran, B. (2007). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: Can Yayınları.
- Riseart. (2023). *What is composition in art?* (Çev. Ayhan Özer). (Erişim: 24.04.2023). <https://www.riseart.com/guide/2412/what-is-composition-in-art>
- San, İ. (2004). *Sanat ve eğitim yaratıcılık temel sanat kuramları sanat eleştirisi yaklaşımlar*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Sherwin, B. (2011). *The origins of original art: The stepping stone of originality in art*. (Erişim: 21.04.2023). <https://fineartviews.com/blog/33317/the-origins-of-original-art-the-stepping-stone-of-originality-in-art>
- The Arty Teacher. (2023). *The benefits of self-assessment in art lessons*. (Erişim: 21.04.2023) <https://theartyteacher.com/the-benefits-of-self-assessment-in-art-lessons/>
- Zolberg, V. L. (2011). *Bir sanat sosyolojisi oluşturmak*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

The subject of the assessment of art, as a problematic in itself, has probably been the subject of discussion since the first artistic act. The artist, the artwork and the audience; “although there are new elements that are articulated today” are the three most basic elements of art. The process of transforming the artistic output, which emerges from the feelings and thoughts of the artist in essence, into a work is completed with its meeting with the audience. “Art does not occur when the artist expresses his feelings; art occurs when these feelings are announced to the reader and the same emotions and experiences are aroused in him” (Moran, 2007, p.59). “Criticism; it is a thought-provoking and designed language about art, aiming to understand and appreciate art” (Barret, 2012, p. 43). The artist is constantly criticizing his own work from the stage of thought, and strives to achieve the most ideal result in his own way.

The artist's approach to assessment and related criteria are primarily a combination of the education he has received and the experiences, experiences and discoveries he has made during the application process.

Measuring the conceptual and theoretical field in art education is relatively easy and gives results with a high level of validity. However, the measurement of practice skills is a very difficult and complicated process due to both the structure of the art and the reasons arising from the reality of the student.

This research was planned to determine the assessment levels of undergraduate level Painting Department students. Within the framework of this plan, the sample that will enable the basic techniques and elements of art to be the subject of assessment has been emphasized. These were tried to be based on the assessment of basic elements such as "Ratio-proportion", "Anatomical accuracy", "Composition" and "Light-shadow" as well as a subjective feature such as "Originality".

Method

This is a correlational study. It is thought that art students' being at a level to evaluate their peers' level and development as well as their own development will enable them to carry out more qualified works. It is observed that they leave aside the approaches and make assessments with emotional, systematic and non-objective attitudes. In the context of this situation, which constitutes an obstacle to the development of students at the technical and aesthetic level, the aim of this research is to determine the level of assessment skills competencies of undergraduate level painting department students. Depending on the main purpose of the research, the sub-objectives in the context of the variables mentioned below will also be tried to be achieved.

1. What are the students' perceptions about assessment?
2. Is there a significant difference between the students' assessment and the expert assessment?
3. Does the difference between the students' assessments and the Expert's assessment differ according to the grade level?
4. Do students' assessment competencies differ according to their gender?

Instructors (6 people) examined the picture images and evaluated each image with a score between 0-100 according to 5 components: Technique (ratio-proportion), Perspective (Anatomical accuracy), Composition, Originality, and Light-shadow (These lecturers will be

referred to as “Experts” in the text). The average of the scores given by all the instructors for these image images was accepted as the absolute score for the image in question. Then, the students in the study group were asked to give a score between 0-100 according to the five components, and they were asked to code them in the data collection tool. The scores given by the instructors (Specialist) and students formed the dependent variable of the research.

In order for undergraduate-level Painting Department students to gain a critical perspective, develop artistic competencies and increase their success, it is necessary to provide them with more assessment experiences, especially in applied courses. It is recommended that the assessment parts of undergraduate-level courses be structured in this direction. It is recommended to see such research as an opportunity for the development of arts education and to conduct research that can reveal the benefits of using it at all kinds of education levels.

Results

When examining the difference between expert evaluation and student evaluation based on the class level, it is generally observed that the difference increases as the class level advances. This situation can be interpreted as students moving away from expert evaluation and relying more on subjective judgments as they progress to higher grades.

The difference between student evaluation and expert evaluation is not found to vary based on the gender of the students. This suggests that there is no significant relationship between students' evaluation skills and their gender. In light of all the findings, it can be stated that students at similar levels also need to improve their evaluation skills.

Conclusion

In order for Fine Arts Faculty (Undergraduate level) students in the Painting Department to develop a critical perspective, improve their artistic competence, and increase their success, it is important to provide them with more evaluation experiences, especially in practical courses. It is recommended to structure the evaluation sections of undergraduate courses accordingly. Furthermore, it is suggested to consider conducting research of this kind as an opportunity to improve art education and explore the benefits that can be obtained by utilizing it at all levels of education.